

ДІЯЛЬНІСТЬ ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

(Лисенко Л. М., здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Лопатіна Г. О., кандидатка педагогічних наук, доцентка)
Бердянський державний педагогічний університет, м. Бердянськ, Україна

Діяльність інклюзивно-ресурсного центру в умовах воєнного стану є дуже важливою, оскільки саме в таких умовах люди потребують підтримки та допомоги більше, ніж будь-коли раніше. Інклюзивно-ресурсний центр – це заклад, який надає послуги особам з особливими освітніми потребами, забезпечуючи їх інтеграцію в суспільство та надаючи допомогу в розвитку та самореалізації. Умови воєнного стану створили багато проблем для людей з особливими потребами, багато хто з яких втратив доступ до необхідних послуг та ресурсів. Тому діяльність інклюзивно-ресурсного центру в цей період стає ще важливішою, оскільки він може стати надійною опорою для людей з особливими потребами та їхніх родин.

В умовах воєнного стану важливо забезпечити продовження навчання осіб з особливими освітніми потребами за місцем їх тимчасового перебування, максимально можливе збереження кадрового потенціалу педагогічних працівників закладів освіти, які забезпечували навчання дітей з ООП, та інклюзивно-ресурсних центрів. Тож, у зв'язку із введенням воєнного стану відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 Міністерство освіти і науки України у доповнення до листа МОН від 06.03.2022 № 1/33-71-22 було надано додаткові роз'яснення та рекомендації щодо організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами, які переїхали на тимчасове проживання до інших регіонів України [1].

Діяльність інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ) в умовах воєнного стану спрямована на надання підтримки особам з особливими освітніми потребами, надання підтримки школі, сім'ї, громаді до яких залучені ці діти шляхом організації системного кваліфікованого супроводу [4], надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг [5] за допомогою інформаційних технологій.

В 2022-2023 навчальному році інклюзивно-ресурсний центр в дистанційному форматі забезпечує:

✓ **Навігацію** – інформація для батьків про діючі ІРЦ, заклади освіти, де особа з особливими освітніми потребами може продовжити навчання. Відновлення реєстру закладів для навчання та виховання дітей з ООП, у зв'язку зі зміною місця фактичного розташування. Новий формат надання інформаційної підтримки батькам дітей з ООП щодо закладів, у яких дитина може продовжувати навчання та отримувати інші додаткові послуги.

✓ **Обмін інформацією** – допомога батькам в отриманні висновку про КО дитини. Зокрема на початку воєнного стану було припинено доступ фахівцям (консультантам) інклюзивно-ресурсного центру Донецької області до «АС – ІРЦ». З жовтня місяця 2022 року була відновлена робота в електронній системі тільки для керівників.

✓ **Координацію зусиль** – визначення рівня підтримки. До роботи Команди мають бути залучені фахівці ІРЦ, що знаходяться на території тимчасового місця проживання учня або в дистанційному форматі фахівців ІРЦ, які раніше проводили комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи за попереднім місцем проживання. Однак забезпечення доступу до послуг та участь в Команді супроводу фахівців ІРЦ в умовах воєнного стану в Україні іноді неможливе через звільнення фахівців, їх перебування за кордоном або на тимчасово окупованій території.

Здійснюється інформування педагогів та фахівців, які надають корекційно-розвиткові послуги про додаткові можливості для дистанційного навчання, пошук методів підтримки дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного часу.

✓ **Обстоювання прав дитини з особливими освітніми потребами та її сім'ї** – індивідуальні консультації, корисні посилання на Інтернет-ресурси, створення ситуації успіху, додаткові можливості для дистанційного навчання. Методи підтримки дітей з особливими потребами в умовах воєнного часу під час навчання.

Всі діти мають право на освіту, тому ІРЦ працюють з метою забезпечення освітніх послуг для дітей з особливими освітніми потребами, використовуючи навігаційну, координаційну, інформаційну функцію як на індивідуальному рівні з батьками та надавачами послуг, так і на системному рівні – шляхом інформування різних зацікавлених сторін про додаткові потреби. Попри щоденні вдосконалення системи онлайн-освіти та значну кількість цифрового інструментарію, у випадках із сім'ями, де діти не мають доступу до гаджетів чи інтернету, фахівці віддають перевагу телефону або вайберу для надання консультативної допомоги та корекційно-розвиткових послуг.

Отже, інклюзивно-ресурсний центр може надавати різноманітні послуги, такі як консультування, психологічна підтримка, надання необхідних ресурсів та матеріалів для навчання та розвитку. Крім того, він може стати місцем зустрічей та спілкування для людей з особливими потребами та їхніх родин, де вони можуть отримати підтримку та поради від інших людей, які опинились у подібній ситуації [2].

Діяльність інклюзивно-ресурсного центру в умовах воєнного стану може стати надійною опорою для людей з особливими потребами та їхніх родин, які потребують підтримки та допомоги в цей непростий період. Важливо забезпечувати доступ до необхідних ресурсів та послуг, щоб забезпечити інтеграцію та самореалізацію цієї групи людей в суспільство.

В умовах воєнного стану інклюзивно-ресурсний центр стає провідником, підтримкою, радником для родин, які виховують осіб з особливими освітніми потребами [3]. Фахівці (консультанти) інклюзивно-ресурсного центру допомагають сім'ям у отриманні додаткових заходів, спрямованих на подолання освітніх труднощів їх дітей, зокрема тих, що виникли внаслідок психологічної травми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лист МОН України № 1/3710-22 від 28.03.2022 року «Про роботу інклюзивно-ресурсних центрів та організацію освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами у період воєнного стану». URL: https://kristti.com.ua/wp-content/uploads/2022/03/Rekomendatsiyi_voyennyj_stan_red-1.pdf
2. Лопатіна Г. О. Науково-методичний супровід упровадження інновацій у систему корекційної освіти регіону. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). *Зб. наук. праць : вип. 6, у 2 т. / за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова*. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2015. Т.2. С. 127-136.
3. Лопатіна Г.О. Формування деонтологічної позиції фахівців та студентів спеціальності «Спеціальна освіта». Стратегії підготовки фахівців у вищих навчальних закладах до роботи з дітьми в сучасному освітньому просторі : колективна монографія; за ред. Г.О. Лопатіної. Бердянськ : Видавець Ткачук О.В., 2016. С. 130-178.
4. Лопатіна Г. О., Сичікова Я. О., Цибуляк Н. Ю. Європейський досвід тьюторства в освіті. *Стан та тенденції розвитку науки, освіти, технологій і суспільства*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Умань, 3 грудня 2022 р.). Умань: ЦФЕНД, 2022. С. 12-13.
5. Vorotyntseva, O., Pozniak, O., Voitenko, A., Lopatina, H., Huz, I., & Huiseva, T. (2022). The Preparation of Specialists for the Realization of Individual Education Path of Children with Special Educational Needs: Neuropedagogical Aspects. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(2), 97-112.